

VAS-rådets verksamhetsplan, budget och organisation 2013

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Inledning.....	3
Verksamhet under 2012	4
Planerade VAS- projekt och aktiviteter för 2013	5
Projekt I	5
Saltvatteninträngning i Mälaren	5
Projekt II.....	7
Ökad regionalisering och infrastruktur – risker och möjligheter	7
Projekt III	9
Genomförande av handlingsplan för VAS	9
Mindre projekt och övriga aktiviteter	10
Finansiering och organisation av 2013 års verksamhet	11
Sammanställning; Budget 2013	11
Vattentorn och telekomleverantörer *	11
Utreda förutsättningar för en regional vattenförsörjningsplan *.....	11
Frivilligt tillstånd för bräddning av ledningsnät – alternativ för dem som inte har egna reningsverk?	11
Finansiering av 2013 års verksamhet	11
Organisation	12
VAS-kommitténs sammansättning	12
Kommunala representanter i VAS-kommittén.....	12
Nominerade kommunala representanter för beslut vid årsmötet 2013:	13
Nominerad ordförande för beslut vid årsmötet 2013:.....	13
Fördelningsnyckel för VAS 2013 KN=Resp. kommun; SV=Stockholm Vatten; RV=Roslagsvatten; TE=Telge Nät AB; NV=Norrvatten; KÄ=Käppala; SY=Syvab	15

Inledning

Vatten- och avloppssamverkan i Stockholms län (VAS) samordnas av KSL och har sedan starten 2005 tagit fram ett flertal rapporter som utgjort underlag för politiska beslut och kommunal verksamhetsplanering. VAS -kommittén (VASK) tar årligen fram förslag till verksamhetsplan med projektbeskrivningar som beslutas av VAS -rådet.

Behovet av en regional samverkan inom vatten- och avloppsområdet har ökat under senare år. Framst mot bakgrund av EG:s ramdirektiv för vatten, befolkningstillväxten och klimatförändringarna.

VAS är en projektorganisation i vilken VASK fungerar som en styrgrupp med uppgift att utföra fastställda projekt och kommunicera resultatet inom ramen för den av VAS-rådet beslutade verksamhetsplanen. Projekten är både av strategisk och operativ art och projekttiderna varierar mellan 1-2 år. VASK gör kontinuerligt aktualitetsprövningar av hittills framtagna rapporterna och beslutar om eventuella revideringar.

Projekten i denna verksamhetsplan är en blandning av pågående och nya. Några mer omfattande projekt har startats under 2012 med en förstudiefas som tydligare beskriver läget inom området. De pågående projekten har prioriterats budgetmässigt.

Det finns en fastställd budget för VAS -verksamhet. Medlen ska användas till att beställa konsulttjänster som underlag till förslag, rekommendationer och kommunikationsinsatser. VAS -kommittén har mandat att besluta hur denna budget ska användas. Den föreslagna finansieringen av VAS verksamhetsbudget är 300 tkr/år och kostnadsfördelningen sker utifrån en fördelningsnyckel baserad på invånarantal. Hanteringen av medlen görs av Stockholm Vatten.

Verksamhet under 2012

Under 2012 genomfördes två större projekt. Dels en handlingsplan för VAS framtida verksamhet och dels *"Robust avloppsvattenrening i Stockholms län – en utblick mot 2030 med fokus på recipienten"* som först döptes till Robust- och klimatanpassad avloppsrening i Stockholms län, 2011. Båda projekten har varit omfattande och inte minst tidsmässigt krävt det mesta av VASKs resurser.

Målsättningen med projektet *"Robust avloppsvattenrening i Stockholms län – en utblick mot 2030 med fokus på recipienten"* var att beskriva nuläget och ge en framtidsbild över recipientsituationen i skärgården samt beskriva en tänkbar händelseutveckling utifrån utvalda scenarier i vilka utsläppspunkter, klimatförändringar etc. beskrivs. Rapporten ska kunna utgöra ett underlag i beslutsprocesser rörande placering, kapacitetsutbyggnad mm av reningsverk.

Rapporten presenteras på VAS-rådet 2013 där temat är *Stockholms skärgård – en uthållig recipient?*

Handlingsplanen som togs fram under 2012 ska utgöra underlag för att planera VAS verksamhet på längre sikt, där målsättningen är att tydliggöra syftet med länets vatten- och avloppssamverkan och hur den behöver utvecklas för att på bästa sätt motsvara kommunernas behov.

Till grund för handlingsplanen ligger i sin tur den under 2011 genomförda utvärderingen av VAS. Där syftet var att genom intervjuer med tjänstemän och politiker ge en bild av hur VAS verksamhet kan behöva ändras för att möta kommande krav på kommunerna, framförallt utifrån Vattendirektivet, befolkningstillväxten och klimatförändringar. En grund i diskussionen har varit RUFSS 2010 samt de regelverk som styr verksamheten. Resultatet presenterades för KSL:s Miljö- och samhällsutvecklingsberedning i samband med beredningsmötet den 9 november 2011 och vid VAS -rådets årsmöte 2012.

Handlingsplanen utgör förutom en grund för en utökad regional samverkan, också en plan för hur VAS kan utvecklas som projektorganisation där dagens VASK kompletteras med fler kommunala representanter och ges en tydligare styrgruppsfunktion. Till VASK föreslås arbetsutskott kopplas till utvalda områden som VAS ska verka inom. En projektsamordnare anlitas för att koordinera projekten och administrera VAS verksamhet. För att konkretisera handlingsplanen bildas inför 2013 en arbetsgrupp inom VASK vars uppgift är att ta fram och med berörda parter förankra en regional samverkansöverenskommelse som syftar till att genom VAS bredda den kommunala samverkan inom VA-området.

Målsättningen är att samverkansöverenskommelsen börjar gälla från och med den 1 januari 2014.

Planerade VAS- projekt och aktiviteter för 2013

Under 2013 fokuserar VAS på tre större projekt, se nedan projekt 1-3. Utöver dessa projekt planeras några mindre projekt och aktiviteter.

PROJEKT I

Saltvatteninträngning i Mälaren

Beskrivning/syfte

VASK planerar att göra en hydrodynamisk modellering av hur saltvatten kan komma att påverka Mälaren i framtiden på grund av klimatförändringar och hur störningar kan minimeras, samt göra beräkningar när olika åtgärder kan behöva vidtas.

Bakgrund

En effekt av pågående klimatförändringar är stigande havsvattennivåer, som på sikt ökar risken för saltvatteninträngning i Mälaren. Enligt de senaste klimatprognoserna från SMHI finns risk för att medelvattenståndet i Östersjön höjs med ca 1 m fram till sekelskiftet. Landhöjningen tar ut en del av denna höjning varvid havsnivån i praktiken höjs med ca 50 cm. Medelnivåskillnaden mellan Mälaren och Saltsjön uppgår för närvarande till ca 70 cm och risken för saltvatteninträngningar kommer att först minska något fram till 2050 för att därefter successivt öka.

Mindre saltvatteninträngningar har inträffat tidigare i Mälaren utan allvarligare konsekvenser för vattenkvaliteten eller dricksvattenproduktionen vid Görväln-, Lovö- eller Norsborgsverket. Frågan är hur stora saltvatteninflöden Mälaren tål utan att det får negativa konsekvenser för länets dricksvattenförsörjning vid bibehållen reningsteknik vid vattenverken?

Det föreslagna projektet syftar till att ta fram en hydrologisk strömningsmodell för saltvatteninträngningar i Mälaren. De frågeställningar som ska belysas är följande:

- Hur pass stora volymer inträngande saltvatten krävs för att det skall uppstå allvarliga störningar i råvattenförsörjningen till Görväln-, Lovö- och Norsborgsverket med nuvarande reningsteknik.
- Hur påverkas norra Mälaren (delbassäng D) av successivt ökande inflöden av saltvatten? Bassäng D, som i praktiken är en egen delsjö av Mälaren, skulle eventuellt kunna skyddas från saltvattenpåverkan och därmed utgöra en framtida potentiell vattentäkt för Storstockholm.
- Grovt skissa på kostnaden för att införa teknik för avsaltning av bräckt vatten vid nuvarande vattenverk.

Genomförande

I en första etapp genomförs nu en förstudie för att grovt beräkna hur stora volymer inträngande saltvattenvolymer som krävs för att slå ut de tre stora Stockholmsverken, samt under vilka väder/vattenståndsförhållanden detta kan ske. Beräkningen, som bygger på SMHI:s prognoser för framtida havsnivåhöjningar i Östersjön, sträcker sig fram till nästa sekelskifte. Slutrapportering sker i mars 2013.

I nästa steg under 2013/2014 tas en hydrodynamisk modell fram för Mälaren där olika simuleringar kan göras av hur saltvatteninträngningar, från små till successivt allt större volymer, påverkar Mälarens olika delbassänger. I modellen ska även effekten av

---

olika typer av motåtgärder kunna simuleras (höjning av slusströsklar, avstängning av olika delbassänger m.m.)

Tidsplan

Etapp 1 har på börjats under 2012 och slutrapporteras mars 2013

Organisation 2013

VASK är styrgrupp. En projektledare utsågs av VASK 2012 och en förstudie håller på att tas fram av SMHI. En referensgrupp utses av VASK 2013. För etapp 2, framtagning av en hydrodynamisk modell för Mälaren, kommer en förfrågan att gå ut till SMHI och DHI. Bägge organisationerna har redan i nuläget modeller för Mälaren, som dock måste kompletteras med en saltvattenmodul. Etapp 2 kommer om möjligt att ske i samarbete med andra intressenter såsom Mälarens Vattenvårdsförbund, strandnära kommuner i Mälaren, länsstyrelser, Stockholm Vatten och Norrvatten.

Budget 2013

150 000 kr

Konsultkostnad etapp 1 ca 110 000:- varav 60 000:- budgeteras 2012.

Etapp2 beräknas för VAS-Rådets del till 100 000:- för år 2013. Totalkostnaden för etapp 2 beräknas till över en miljon kr. vilket kräver samfinansiering med andra aktörer.

PROJEKT II

Ökad regionalisering och infrastruktur – risker och möjligheter

Beskrivning/syfte

VASK ser ett behov av att belysa utmaningar med en ökad regionalisering och beskriva förutsättningarna för dagens infrastruktur inom VA och vilka delar som drivs mest effektivt lokalt jämfört med stordriftsfördelar i en centraliserad drift. Men också konsekvenserna när kompetensen inom VA-området gradvis minskar i kommunerna och vilka effekter det får utifrån kommunernas totala VA-ansvar och som beställare av konsulttjänster etc.

Syftet med projektet är att belysa bland annat:

- Vilka för- och nackdelar finns med lokalt driftade ledningsnät jämfört med centraliserad drift?
- Hur stora respektive små driftområden bör vara för att uppnå optimal effekt?
- Hur skapas förutsättningar för att attrahera, utveckla och behålla kompetent personal?
- Hur skapas former för samarbete utan att det lokala perspektivet går förlorat?
- Vilka är riskerna respektive fördelarna med regional samverkan när det gäller VA-industrin i regionen?

Resultatet ska kunna utgöra en del av beslutsunderlag i kommunernas infrastrukturplanering samt ligga till grund vid beslut om samverkansformer och kompetensförsörjningsfrågor.

Bakgrund

VA-försörjning är idag relativt komplicerat, kravet på kompetens och materiella resurser överstiger vad den enskilda kommunen kan uppbåda. Infrastrukturfrågor som åldrande ledningsnät, drift och underhåll och förnyelsefrågor blir allt viktigare. Underhåll står idag för en stor del av VA-organisationernas budgetar och om det eftersätts genererar det snabbt stora ackumulerade kostnader. Ökade krav på såväl dricksvattenförsörjning som avloppsrening är svårt att klara med lokala organisationer. En tydlig trend för att klara dessa för samhällsutvecklingen helt avgörande frågor är bildande av interkommunala organisationer i form av bolag eller kommunförbund där man finner former för samverkan och nya samarbetsformer. En annan trend är att flera kommuner handlar upp sitt arbete med drift och underhåll. Huvudmannskapet ligger dock oftast kvar i kommunen.

Det sistnämnda får i sin tur konsekvenser om kunskapsbasen i VA-frågor minskar bland de kommuner som valt att ansluta sig till de stora organisationerna. Samtidigt finns en risk att den som valt att stå utanför får likartat problem att behålla kompetens för att klara framtida krav.

Även om stordriftsfördelarna är många så finns det också nackdelar. Exempelvis risken att lokal påverkan förloras och den politiska styrningen får stå tillbaka för centraliserade övergripande prioriteringar av teknisk och ekonomisk natur. Ett annat exempel är infrastruktur som ledningsnät. Ledningsnätet är närmast kunden och

spritt över ett stort geografiskt område. God lokalkännedom är en fördel, samt goda kontakter med andra inom kommunen, ofta då markägare och trafikansvarig.

Genomförande

Projektet inleds under 2012 med en förstudie som ska beskriva en nulägesbild. I en andra fas ska ett mer omfattande arbete svara på de givna frågeställningarna och vad kommunerna och andra aktörer ser för utveckling i tidsperspektivet 2015-2030.

Genomförandedelen föreslås bestå av följande delar:

- Beskriva nuläget i samtliga kommuner
- Genomföra en fältstudie i tre kommuner
- Genomföra en analys vid ett symposium med representanter från politiken och VA-industrin
- Göra en swotanalys ur betraktelsen regionalt kompetensbehov
- Visa på nya möjligheter med en utvidgad samverkan, ex Mälardalen
- Sammanfatta slutsatser och redovisa en behovsanalys i en rapport
- En delrapportering av projektet görs vid VAS-rådet den 14/2, 2013

Tidsplan

Genomförs under 2012-13

Organisation 2013

VASK är styrgrupp. VASK utser projektledare och en referensgrupp.

Budget 2013

175 000 kr

PROJEKT III

Genomförande av handlingsplan för VAS

Beskrivning/syfte

KSL planerar att med utgångspunkt från den under 2012 framtagna handlingsplanen tillsammans med VASK initiera en samverkansöverenskommelse för länets kommuner med syfte att ytterligare utveckla VAS organisation och verksamhet.

Bakgrund

VAS- kommittén har utifrån resultatet av den externa utvärderingen som genomfördes 2011 lagt grunden till handlingsplanen vars syfte är att fastställa en strategisk inriktning för VAS och ta fram förslag på organisation och arbetssätt som motsvarar kommunernas och de kommunala bolagens behov av regional samverkan inom VA-området.

Genomförande

En arbetsgrupp bildas med representanter från och gruppens uppgift är att under andra och tredje kvartalet presentera och förankra samverkansöverenskommelsen med berörda parter. Målsättningen är att samverkansöverenskommelsen börjar gälla från den 1 januari 2014.

Tidsplan

Genomförs under 2013

Organisation 2013

Inom VASK har en arbetsgrupp för att ta fram förslag på samverkansavtal.

Budget 2013

70 000 kr

Mindre projekt och övriga aktiviteter

Aktivitet	Rubrik	Beskrivning	Tidsplan/org anisation	Budget
Projekt IV	Vattentorn och telekomleverantörer	Plats för telekomutrustning och annan sändar/mottagarapparat som kräver hög placering och säkerhet hyrs ofta av telekombolag med flera på vattentorn. Det finns nu ett behov att se över vilka krav som en kommun/bolag bör ställa för denna typ av uthyrning. Det gäller främst säkerhetsaspekten. Men också hur avtal bör formuleras och vad en rimlig ekonomisk ersättning kan vara.	Genomförs under 2013-14 / Genomförande görs av en arbetsgrupp som utses av VASK	25 000 kr
Projekt V	Utreda förutsättningar för en regional vattenförsörjningsplan	Vattenförsörjningen i länet är till stor del centraliserad till Stockholm Vattens, Norrvattens och Telge Näts vattentäkter, där Mälaren är råvattentäkt för alla. I detta projekt utreds förutsättningar och behovet för en regional vattenförsörjningsplan samt vilket stöd kommunerna behöver i att ta fram lokala planer. Arbetet baseras på VAS-rådets rapport nr 6 "Dricksvattenförekomster i Stockholms län – prioriteringar för långsiktigt skydd". Eventuellt kommer en uppdaterad och aktualiserad kortversion av rapport nr 6 tas fram. Rapporten kompletteras då med information bland annat om viktiga infiltrationsområden, enskild vattenförsörjning och klimataspekter.	Genomförs under 2013-14 / Projektet genomförs av extern konsult under styrning av VASK	25 000 kr
Projekt VI	Frivilligt tillstånd för bräddning av ledningsnät – alternativ för dem som inte har egna reningsverk?	Projektet syftar till att undersöka vilka möjligheter till nödbräddning de kommuner som saknar tillstånd för ledningsnät har. Med ett tillstånd för ledningsnät följer ofta ett tillstånd för nödbräddning. När nu flera kommuner lägger ned sina små reningsverk och leder sitt avlopp till större regionala reningsverk blir detta ett ökat problem. I projektet ingår även att utreda möjligheterna att söka så kallat <i>frivilligt tillstånd</i> för kommunens ledningar och pumpstationer.	Genomförs under 2013-14 / Projektet genomförs av extern konsult under styrning av VASK	25 000 kr
VAS-råd 2013	Årets tema: Stockholms skärgård – en uthållig recipient?	VAS-rådet planeras till den 14 februari 2013. I samband med rådet presenteras bland annat rapport nr 11. <i>Robust avloppsvattenrening i Stockholms län – en utblick mot 2030 med fokus på recipienten.</i>		40 000 kr
Studieresa		VASK planerar att genomföra en studieresa till Köpenhamn för att bland annat studera stadens beredskap för bräddning av dagvattensystem och andra klimatanpassningsåtgärder som vidtagits för att möta ett förändrat klimat.		30000 kr
Tryckkostnader		VASK planerar att ta fram en kortversion av rapport 11. <i>Robust avloppsvattenrening i Stockholms län – en utblick mot 2030 med fokus på recipienten.</i>		15 000 kr
VAS-STAR samarbetet		Det sedan några år pågående VAS/STAR samarbetet upplevs som lyckat av parterna och bedöms fortsätta beroende inte minst med tanke utvecklingen inom biogasområdet.		

Finansiering och organisation av 2013 års verksamhet

SAMMANSTÄLLNING; BUDGET 2013

Projekt	Titel	Budget SEK
I	Saltvatteninträngning i Mälaren	150 000
II	Ökad regionalisering och infrastruktur – Risker och möjligheter	175 000
III	Genomförande av handlingsplan för VAS	75 000
IV	Vattentorn och telekomleverantörer *	25 000
V	Utreda förutsättningar för en regional vattenförsörjningsplan *	25 000
VI	Frivilligt tillstånd för bräddning av ledningsnät – alternativ för dem som inte har egna reningsverk? *	25 000
	VAS-rådsmöte, VASK-möten, tryckkostnader mm	85 000
		560.000

* Projekt som planeras fortsätta under kommande verksamhetsår vilket innebär att delar av budgeterade medel kan komma att balanseras till år 2014.

Finansiering av 2013 års verksamhet

Resurs	SEK
Återstår från 2012	260 000
Förslag budgettillskott 2013	300 000
Summa	560 000

Organisation

VAS-rådet konstituerades den 9 februari 2005. Dess syfte är att genom samverkan bidra till att utveckla Stockholms läns kommunaltekniska VA-lösningar så att de möter framtida behov och därmed bidrar till att utveckla regionen på ett hållbart sätt.

Till sin hjälp har rådet en arbetande kommitté, VAS-kommittén, som sköter det löpande arbetet med planering och genomförande av uppdragen från rådet. Kommittén bemannas av tjänstemän från de i rådet medverkande organisationerna.

Alla länets 26 kommuner och/eller deras VA-huvudman är inbjudna att delta i VAS-rådets årsmöte då rådet tar ställning till verksamhetsplan, budget och kommitténs sammansättning för det kommande året. Ratificering sker av KSL:s Miljö- och samhällsutvecklingsberedning.

VAS-kommitténs sammansättning

Regionens VA-bolag har vardera en plats. Kommunala representanter utses på rådets årsmöte efter nominering från kommunerna. De kommunala representanterna ska vara 2-4 st. och väljs på för en period på 2 år. Ordförande för VAS utses av VAS-rådet och ordförandeskapet roteras vartannat år.

Organisation	Representanter 2012
Stockholm Vatten	Lars Lindblom
Norrsvatten	Per Ericsson*
Käppalaförbundet	Torsten Palmgren/Kristina Svinhufvud
SYVAB	Carl-Olof Zetterman
Roslagsvatten	Björn Olofsson
Telge Nät	Anders Ekström
2-4 kommunala representanter	(se nedan)
KSL (sekreterare)	Thomas Fredriksson
Länsstyrelsen (adjungerad)	Majlis Bergqvist/ Ulrika Happanniemi
TMR (adjungerad)	Johanna Borgendahl/ Jessica Andersson

*Ordförande VAS

Kommunala representanter i VAS-kommittén.

Vid årsmötet 2013 finns följande kommunala representanter aktiva:

Namn	
Ylva Mellgren, Norrtälje	Vald till och med 2013
Ronny Jarnestedt, Haninge	Vald till och med 2013
Conny Söderström, Österåker	Vald till och med 2012
Majken Elfström, Värmdö	Vald till och med 2012

**Nominerade kommunala representanter för beslut vid
årsmötet 2013:**

Namn	Förslag
Conny Söderström, Österåker	Omval på 2 år
Majken Elfström, Värmdö	Omval på 2 år

Nominerad ordförande för beslut vid årsmötet 2013:

Namn	Förslag
Anders Ekström, Telge Nät	Val på 2 år

Projekt 2013

Fördelningsnyckel för VAS 2013

KN=Resp. kommun; SV=Stockholm Vatten; RV=Roslagsvatten; TE=Telge Nät AB; NV=Norrvatten; KÄ=Käppala; SY=Syvab

Kommun	Försörjning Vatten %					Försörjning Avlopp %					VAS-bidrag Vatten %-fördelning					VAS-bidrag Avlopp %-fördelning					Total budgetram	300 000	Kommun/ Bolag	DEBITERING SUMMA
	KN	SV	RV	NV	TE	KN	SV	RV	KÄ	SY	KN	SV	RV	NV	TE	KN	SV	RV	KÄ	SY				
Upplands-Väsby				100					100						0,63						1,28		Värmdö	2 803
Vallentuna			100					100						0,48							0,97		Ekerö	2 373
Österåker			100					100						0,64							1,30		Botkyrka	596
Värmdö	50	50				50			50		0,31	0,31				0,63					0,63		Haninge	2 456
Järfälla				100			95		5					1,07			2,06				0,11		Norrtälje	8 314
Ekerö		100				95	5					0,41				0,79	0,04						Nynäshamn	2 628
Huddinge		100					70			30		1,56					2,22			0,95			Stockholm Vatten	169 878
Botkyrka	15	85								100	0,20	1,13									2,69		Roslagsvatten	11 812
Salem		100								100		0,25									0,51		Norrvatten	21 020
Haninge	15	85				25	75				0,19	1,06				0,63	1,90						Telge	4 644
Tyresö		100					100					0,70					1,41						Käppala	43 342
Upplands-Bro				100					100					0,38							0,77		SYVAB	30 133
Nykvarn					100					100					0,15						0,31		TOTALT	300 000
Täby				100					100					1,03								2,09		
Danderyd				100					100					0,51								1,04		
Sollentuna				100					100					1,03								2,10		
Stockholm		100					90		10			13,55					24,77				2,75			
Södertälje					100				100						1,40							2,84		
Nacka		100					50		50			1,44					1,46		1,46					
Sundbyberg				100			100							0,61			1,25							
Solna				100					100					1,09								2,22		
Lidingö		100							100			0,71										1,45		
Vaxholm			100					100						0,18							0,36			
Norrtälje	100					100					0,91					1,86								
Sigtuna				100					100					0,64								1,30		
Nynäshamn	5	95				100					0,02	0,40				0,86								
											1,63	21,52	1,30	7,01	1,55	4,76	35,11	2,64	14,45	10,04				

